

KAKO POSLUŠAJO GLASBO MAJHNI OTROCI?

Glasba je prisotna v vsakdanjem življenju malega otroka in večkrat je stalni spremljevalec njegovih aktivnosti. Že v zgodnjih letih lahko starši oblikujejo otroku željo po kontaktu z glasbo, pravzaprav starši vpeljujejo otroka v svet zvoka že pred njegovim rojstvom. Zabava z glasbo dobro vpliva na razvoj glasbenega posluha pri malčkih. Lahko imajo sposobnost poslušanja ali petja pesmi, ustvarjanja slikovnih prisposodob ob poslušanju glasbe, gibanja ob glasbi ter igranja na glasbila.

Dokazano je, da otrok, ki je v materinem trebuhu, sliši ritem in melodijo že od 26. tedna ter živo reagira na glasbo. Postaja buden ali se umirja glede na glasbo, ki jo posluša mati. Ne moti ga to, da je zvok zaduščen preko kože ter tekočine v trebuhu. Otrok v materinem trebuhu ne da samo sliši, ampak tudi posluša. Lahko prepozna melodije, lahko ima tudi svoje najlepše skladbe. Prenatalno obdobje je zaznamovano z glasbenimi preferencami otroka.

Trenutek, ko otrok prihaja na svet je zanj velik šok. Njegov občutek varnosti izginja, strah pa izpuhti, ko ga mamica vzame v roke in se z njim pogovarja. Prvo in najbolj priljubljeno otrokovo glasbilo je materin glas. Mrmranje, petje pesmi (uspavank) povzroča, da je otrok vznemirjen ali pa se umirja. Poslušanje materinega petja ali mrmranja daje otroku emocionalno oporo, občutek stabilnosti, zadovoljuje potrebo po pozornosti in pripadnosti. Otrok se spontano prepušča vzdušju, ki ga prinaša glasba. Lahko mu predvajamo glasbo, ki je ne pozna, s spevno melodično temo v dur tonaliteti in otrok se pomiri.

Poslušanje glasbe, koncentriranje na elementih, kot sta ritem ali gibanje, ima pozitiven vpliv na psihofizično stanje otroka, ima pa tudi terapevtske in preventivne funkcije. Nekaterim otrokom je bolj pomembno besedilo pesmi, glasba zanje predstavlja le ozadje; drugi otroci pa spremljanje glasbe doživljajo celostno. Vse je odvisno od otrokovega zanimanja, njegovih percepcijskih zmožnosti ter stopnje koncentracije. Katera zvrst glasbe ima poseben vpliv na čas poslušanja? Poslušanje zvokov narave (petja ptic, šum morja, slapa) pomirja, izboljšuje in ojača živčni sistem ter povzroča, da majhni otroci lahko poslušajo zelo dolgo. Vsakodnevno poslušanje glasbe pripravlja otroke h koncentraciji, pomaga pri gradnji neuronskih poti, ki vplivajo na razvoj spomina, slušno percepcijo ter občutek za orientacijo. Vpliv glasbe na razvoj možganov ter živčnega sistema je raziskoval Alfred A. Tomatis (otolaringolog). Ugotovil je, da glasba stimulira razvoj možganov ter živčnega sistema in ima vpliv na motivacijo, koncentracijo, kreativnost ter pomnjenje. Olajša tudi učenje branja in pisanja ter odlaga simptome utrujenosti.

Glasbo otroci radi spremljajo in imajo jo radi, ker vpliva na njihovo voljo in emocije. Z ene strani pomirja, sprošča napetosti, aktivira mišljenje, sinhronizira gibanje telesa, pomaga pri razkrivanju čustev, z druge strani pa lahko iritira ali povzroča agresijo. Poslušanje glasbe odlično vzpodbuja otrokovo potrebo ekspresije, pomaga pri njenem razvoju in premagovanju težav. Znanstveniki so odkrili, da je poslušanje glasbe odvisno od temperamenta ter otrokovega okusa, dela dneva in cilja, ki ga hočemo doseči. Če hočemo umiriti otroke, je dobro izvajati skladbe z jasno definiranimi glasbenimi temami, kar v praksi pomeni bolj instrumentalno glasbo, na primer: Mozartov dur v počasnem ali zmernem tempu: largo, larghetto, adagio, andante, andantino, moderato. Razen tega, da Mozartove skladbe umirjajo, stimulirajo tudi otrokov razvoj, izboljšujejo spomin in koncentracijo. Znanstveniki so ugotovili, da baročna glasba (Vivaldi, Telemann, Bach) pomaga in pospešuje proces prisvajanja informacij; Beethovne, Vivaldijeve in Straussove skladbe pa harmonizirajo in integrirajo ritem srca ter možganov.

Hiperaktivnim otrokom je treba omogočiti, da bi sprostili svojo energijo v svobodnem plesu pri zelo živahni glasbi v tempu: allegro, vivo, vivace, presto. Šele po taki aktivnosti bodo

otroci pripravljene za dejavnosti, ki zahtevajo pozornost in koncentracijo.

Glede na to, da je vsaka skladba sestavljena z več elementov (melodije, ritma, dinamike, različnih barv), poslušanje glasbe zahteva od otrok polno koncentracijo ter pozornost. Zato kontakt z glasbo omogoča izoblikovanje pravilne navade poslušanja glasbe ter omogoča otrokom estetsko doživljanje in s tem vpliva na njihovo počutje in razpoloženje. Tak vpliv je lahko bolj ali manj zavesten. Na občutke najbolj vpliva ritem, ker je povezan z vsakdanjim življenjem. Glasbeni ritem je podaljšek biološkega ritma, ki ga čutimo s telesom, srcem in umom, zato tako radi poslušamo različne skladbe.

Glasba močno vpliva na otroka. Lahko ima tudi nekoristen vpliv na koncentracijo ter na živčni sistem. Zato, kadar navajamo otroke na poslušanje, na primer resne glasbe, ne smemo pozabiti, da skladbe ne smejo vsebovati preveč nizkih frekvenc, agresivnega ritma in da jih ne bi poslušali preglasno. Katere skladbe priporočajo manjšim otrokom? „Metulj“, „Arietta“ (E. Grieg), Simfonija v d-molu, drugi del- Allegretto (C. Franck), „Badinerie“, „Suita v D-duru“ (J. S. Bach), „Valc cis-moll“ (F. Chopin), „Štirje letni časi“ (A. Vivaldi), „Akvarij“ (C. Saint-Saens).

Doživljanje glasbe povzroča željo odkrivanja lastnih emocij in občutkov, ne samo pri majhnih otrocih. Čutenje glasbe se kaže tudi v obliki ritmičnih gibov celotnega telesa, ki so reakcija na dinamiko, ritem in karakter poslušane glasbe. Kadar otroci poslušajo karakterno različno glasbo, lažje izrazijo svoje ideje ter ustvarjalnost.

Glasbeno-gibalne igre za majhne otroke

Glasba spodbuja splošni razvoj otroka, ne samo fizično in motorično, intelektualno, emocionalno in estetsko, ampak tudi socialno. Pesmi, njihovo vzdušje ter ritem omogočajo ekspresijo čustev, energetske sprostitve, zadovoljstvo,... Majhni otroci kažejo naravno potrebo po gibanju, ki jo glasba omogoča, zlasti pri glasbenih igrah.

Eden od ciljev glasbene pripravnice je vpeljati otroka v svet estetskih vrednot ter razvoj izražanja, med drugim izražanja z glasbe.

Literatura:

<http://mamdziecko.interia.pl/pierwsze-miesiace/rozwoj/news-co-daje-dzieciom-sluchanie-muzyki,nId,1015434;>

<http://kobieta.onet.pl/dziecko/male-dziecko/o-sluchaniu-muzyki-przez-male-dzieci/8byyd;>

<http://blizejprzedszkola.pl/o-sluchaniu-muzyki-przez-male-dzieci,2,3079.html;>

Campbell, Don G.: Mozart za otroke: prebujanje otrokove ustvarjalnosti in mišljenja s pomočjo glasbe. - Ljubljana: Tangram, 2004.

Blanka Piotrovska Kosar, učiteljica violine